

T.C.
BAŞBAKANLIK
KANUNLAR VE KARARLAR
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : B.02.0.KKG.0.10/101-439/1365

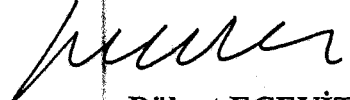
Ankara

14 / 3 / 2002

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

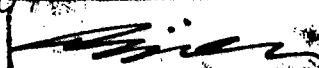
Adalet Bakanlığı'nca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulu'nca 13/3/2002 tarihinde kararlaştırılan "Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Bülent ECEVİT
Başbakan

Eki :

- 1- Kanun Tasarısı
- 2- Gerekçe (Genel-Madde)

T. B. M. M. BAŞKANLIĞI	
Tali Konu.	Anayasa İşleri 13/3/2002
Esas Konu.	Adalet 4/3/2002
Tarih	13.3.2002 3/969
E. M. M.	K. D. L. K. 13/3/2002
BAŞKAN	

GENEL GEREKÇE

Anayasamızda temel hak ve hürriyetler, ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiş olup, bunlar arasında düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti, basın hürriyeti, dernek kurma hürriyeti, toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı ile siyasî parti kurma hakkı demokratik rejimin gelişmesi bakımından özel bir öneme sahiptir. Anayasada 3.10.2001 tarihli ve 4709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanununla yapılan değişiklikle, temel hak ve hürriyetlerin özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilmesini öngören yeni bir sistem benimsenmiştir. Böylece, temel hak ve hürriyetler bakımından bir genişleme sağlanmıştır.

Öte yandan, 10-11 Aralık 1999 tarihlerinde Helsinki’de yapılan Avrupa Birliği Toplantısında tam üyelik için Ülkemizin aday olarak kabul edilmesiyle yeni bir boyut kazanan Türkiye-Avrupa Birliği ilişkileri, her geçen gün yoğunlaşmaktadır. Tam üyeliğe giden süreçte hem Ülkemizin, hem Avrupa Birliğinin karşılıklı yükümlülükleri bulunmaktadır. Bu bağlamda Ülkemizle ilgili olarak 4 Aralık 2000 tarihinde onaylanan “Katılım Ortaklığı Belgesi”nin ardından, 19 Mart 2001 tarih ve 2001/2129 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla kabul edilen “Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı”, 24 Mart 2001 tarih ve 24352 mükerrer sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Çağdaş demokrasiler, temel hak ve hürriyetleri sağlamayı hedef alan çoğulcu, katılımcı düşünceye dayanan ve hoşgörü ortamında gelişen sistemlerdir. Çağımızda insan hakları ve temel hürriyetlerin tanınması, evrensel bir ilgi konusu olmakla kalmamış; bunların güvence altına alınarak aykırı uygulamalardan korunması ve daha ileri düzeyde gerçekleştirilmesi amacıyla bazı uluslararası kuruluşlar oluşturulmuş ve bu kuruluşlar bünyesinde çeşitli uluslararası belgeler kabul edilmiştir. Bu kuruluşların başında, hemen hemen tüm dünya ülkelerini kapsayan Birleşmiş Milletler Teşkilâtı ile demokratik Avrupa ülkelerinin siyasal birliği olan Avrupa Konseyinin geldiği bilinmektedir. Konuyla ilgili uluslararası belgelerden en önemlileri, Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca 10 Aralık 1948 tarihinde kabul edilen İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi ile Avrupa Konseyi bünyesinde imzalanan ve kısaca “Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi” olarak anılan İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşme ve eki protokollerdir.

22.11.2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu ile 3.12.2001 tarihli ve 4722 sayılı Türk Medenî Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun 8.12.2001 tarihli ve 24607 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmış olup, 1.1.2002 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Tasarı, bir yandan Anayasada yapılan değişiklikler ile Türk Medenî Kanununda yer alan hükümlere uyum sağlanması, öbür yandan Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı çerçevesinde kısa vadede alınması gerekli tedbirlerle ilgili olarak çeşitli kanunlarda değişiklik yapılması amacıyla hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1.— Maddeyle, İl İdaresi Kanununun 29 uncu maddesine fıkra eklenerek, kaymakamlığa ancak, mülkî idare Amirliği hizmetleri sınıfından olanların vekâlet edebilmeleri sağlanmaktadır.

MADDE 2.— Maddenin (A) fıkrasıyla, Basın Kanununun Ek 1 inci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları değiştirilmekte ve üçüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmaktadır.

Birinci fıkrada yapılan değişiklikle, Ek 1 inci maddenin birinci fıkrasında Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünün, millî güvenliğinin, kamu düzeninin, genel ahlâkın korunması ve suç işlenmesinin önlenmesi için, tedbir yoluyla soruşturma safhasında Cumhuriyet savcılığının talebi üzerine sulh ceza hâkimince, kovuşturma safhasında ise görevli mahkemece her türlü basılmış eserin dağıtımının önlenmesine veya toplatılmasına karar verilebileceği, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde ise doğrudan doğruya Cumhuriyet savcılığınca bu konularda yazılı olarak karar verilebileceği, bu hâlde Cumhuriyet savcısının kararını en geç yirmidört saat içinde yetkili sulh ceza hâkiminin onayına sunacağı, sulh ceza hâkiminin ise kırksekiz saat içinde kararını açıklayacağı, aksi hâlde Cumhuriyet savcılığının kararının kendiliğinden hükümsüz sayılacağı öngörülmektedir.

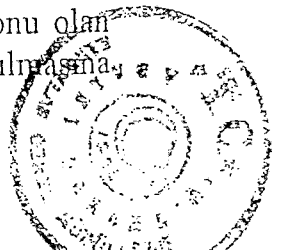
İkinci fıkrada yapılan değişiklikle, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü, Cumhuriyetin temel ilkeleri ve millî güvenlik aleyhinde işlenmiş bir suçtan mahkûmiyet hâlinde basılmış eserlerin basımında kullanılan makineler ile diğer basım aletlerinin müsaderesine karar verileceği belirtilmektedir.

Yürürlükteki üçüncü fıkrada yer alan bir kısım hükümler bir ve ikinci fıkralarda yeniden düzenlendiğinden üçüncü fıkra yürürlükten kaldırılmıştır.

Maddenin (B) fıkrasıyla, Basın Kanununun Ek 2 nci maddesinin birinci ve üçüncü fıkralarında yapılan değişiklikle, bu fıkralardaki cezalar yeniden düzenlenerek eyleme uygun olacak şekilde hafifletilmiştir.

MADDE 3.— Maddeyle, Devlet Memurları Kanununun 13 üncü maddesine bir fıkra eklenerek, işkence ya da zalimane, gayrî insanî veya haysiyet kırıcı muamele suçları nedeniyle Avrupa İnsan Hakları Mahkemesince verilen kararlar sonucunda ödenen tazminatlardan dolayı kurum tarafından yapılan ödemelerin genel hükümlere göre, sorumlu personele rücu edilmesi hükme bağlanmaktadır.

MADDE 4.— Maddenin (A) fıkrasıyla, Anayasanın 69 uncu maddesinin yedinci fıkrasında 4709 sayılı Kanunla yapılan değişikliğe paralel olarak, Siyasî Partiler Kanununun 101 inci maddesine bir fıkra eklenerek, Anayasa Mahkemesinin, Devlet yardımı alan siyasî partiler için kapatma yerine, kapatma davasına konu olan fiillerin ağırlığına göre bu yardımdan kısmen veya tamamen yoksun bırakılmasına karar verebileceği öngörülmektedir.

Maddenin (B) fıkrasıyla, Anayasanın 69 uncu maddesinin yedinci fıkrasında yapılan değişiklikle paralellik sağlamak üzere Siyasî Partiler Kanununun 102 nci maddesinde değişiklik yapılmaktadır.

Maddenin (C) fıkrasıyla, Anayasanın 69 uncu maddesinin altıncı fıkrasında yapılan değişiklikle getirilen "odak" tanımı, Siyasî Partiler Kanununun 103 üncü maddesine alınmaktadır.

MADDE 5.— Maddenin (A) fıkrasıyla, Türk Medenî Kanununun 57 nci maddesine paralel olarak Dernekler Kanununun 4 üncü maddesinde yapılan değişiklikle, fiil ehliyetine sahip olan herkesin, önceden izin almaksızın dernek kurma hakkına sahip olduğu belirtilmiş; ayrıca Anayasanın 33 üncü maddesinde yapılan değişikliklere uygun olarak dernek kurucularında aranan koşullar yeniden düzenlenmiş ve dernek kurma özgürlüğü genişletilmiştir.

Maddenin (B) fıkrasıyla, Anayasanın 33 üncü maddesinde yapılan değişikliğe paralel olarak, Dernekler Kanununun kurulması yasak derneklere ilişkin 5 inci maddesinin (6) numaralı bendi yeniden düzenlenmiştir.

Maddenin (C) fıkrasıyla, Anayasanın 33 üncü maddesinde yapılan değişikliğe paralel olarak, Dernekler Kanununun 6 ncı maddesinde değişiklik yapılarak, derneklerin bazı ad ve işaretleri kullanma yasağı yeniden düzenlenmiştir. Ayrıca, Anayasanın 3 üncü maddesi doğrultusunda derneklerin resmî işlemlerinde Türkçe kullanacakları belirtilmiştir.

Maddenin (D) fıkrasıyla, Dernekler Kanununun federasyon ve konfederasyonlara ilişkin 34 üncü maddesi yeniden düzenlenerek Türk Medenî Kanununun derneklerin üst kuruluşlar kurmalarına ilişkin 96 ncı ve 97 nci maddeleri ile paralellik sağlanmıştır.

Maddenin (E) fıkrasıyla, Dernekler Kanununun 38 inci maddesinde değişiklik yapılarak, yükseköğretim kurumlarında kayıtlı öğrencilerin dernek kurma hürriyeti Anayasanın 33 ve 34 üncü maddeleri doğrultusunda yeniden düzenlenmiş; bu çerçevede maddenin birinci cümlesi değiştirilerek kenar başlığıyla uyumlu hâle getirilmiş ve ikinci cümlesi madde metninden çıkarılmıştır.

Maddenin (F) fıkrasıyla, Dernekler Kanununun 43 üncü maddesinde değişiklik yapılarak, derneklerin, yabancı ülkelerdeki dernek ve kuruluşların üyelerini Türkiye'ye davet edebilmelerini veya yabancı derneklerin ve kuruluşların davetine uyarak üyelerini veya dernek üyesi olma hakkına sahip üçüncü kişileri yurtdışına gönderebilmelerini kolaylaştırıcı hükümler getirilmektedir.

MADDE 6.— Maddenin (A) fıkrasıyla, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun yürürlükteki 9 uncu maddesinde toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı, medenî hakları kullanma ehliyetine sahip 21 yaşını doldurmuş herkese tanınmış iken, önerilen değişiklikle söz konusu hakkın kullanılmasında Anayasanın 34 üncü maddesinde 4709 sayılı Kanunla yapılan değişiklik göz önüne alınarak fiil ehliyetine sahip ve 18 yaşını doldurmuş olmak yeterli görülmüştür.

İkinci fıkranın toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkını sınırlayıcı nitelikte olan hükümleri, diplomatik dokunulmazlığı bulunan kişilerin toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme kurulu içinde bulunmaması şartı korunarak kaldırılmıştır.

Ayrıca, tüzel kişilerin toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenlemeleri için yetkili organlarının kararı aranmıştır.

Maddenin (B) fıkrasıyla, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun 17 nci maddesi, Anayasanın 34 üncü maddesinde 4709 sayılı Kanunla yapılan değişikliğe uygun olarak yeniden düzenlenmiştir.

Maddenin (C) fıkrasıyla, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun 19 uncu maddesi, Anayasanın 34 üncü maddesinde yapılan değişikliğe uygun olarak yeniden düzenlenmiştir.

MADDE 7. — Maddeyle bazı kanun hükümleri yürürlükten kaldırılmaktadır.

A) Anayasanın 26 ve 28 inci maddelerinde yapılan değişikliğe paralel olarak, Basın Kanununun 16 ncı maddesinin kanunla yasaklanmış herhangi bir dille yayın yapılmasına ilişkin beşinci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

B) Jandarma Teşkilât, Görev ve Yetkileri Kanununun 9 uncu maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi, Tasarının 3 üncü maddesi ile 5442 sayılı İl İdaresi Kanununun 29 uncu maddesinde yapılan düzenlemeye paralel olarak metinden çıkarılmıştır.

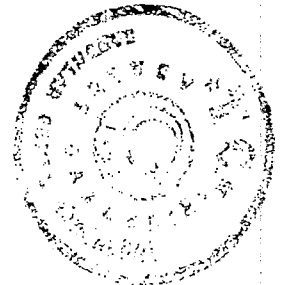
C) Anayasanın 36 ncı maddesinde belirtilen adil yargılanma hakkına paralel olarak, Devlet güvenlik mahkemelerinin görev alanına giren suçlardan dolayı yakalanan veya tutuklanan kişinin müdafii ile görüşmesini kolaylaştırmak ve savunma hakkını güçlendirmek amacıyla Devlet Güvenlik Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun 16 ncı maddesinin son fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

D) Türk Medenî Kanununun 91, 92 ve 93 üncü maddeleri ile derneklerin uluslararası faaliyetleri yeniden düzenlendiği, Dernekler Kanununun 93 üncü maddesinde ise bu Kanunda hüküm bulunmayan hâllerde Türk Kanunu Medenîsi hükümlerinin dernekler hakkında da uygulanacağı belirtildiği için, Türk Medenî Kanunu ile uyumu sağlamak amacıyla Dernekler Kanununun 7, 11 ve 12 nci maddeleri yürürlükten kaldırılmaktadır.

E) Anayasanın 34 üncü maddesinin “Dernekler, vakfılar, sendikalar ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları kendi konu ve amaçları dışında toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleyemezler.” hükmünü içeren son fıkrası 4709 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle yürürlükten kaldırıldığından, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun aynı hükmü içeren 21 inci maddesi de yürürlükten kaldırılmaktadır.

MADDE 8.— Yürürlüğe ilişkindir.

MADDE 9.— Yürütmeye ilişkindir.

ÇEŞİTLİ KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA İLİŞKİN KANUN TASARISI

MADDE 1.— 10.6.1949 tarihli ve 5442 sayılı İl İdaresi Kanununun 29 uncu maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Kaymakamlığa sadece mülkî idare amirliği hizmetleri sınıfından olanlar vekâlet edebilir.”

MADDE 2.— A) 15.7.1950 tarihli ve 5680 sayılı Basın Kanununun Ek 1 inci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve üçüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

“Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünün, millî güvenliğin, kamu düzeninin, genel ahlâkın korunması ve suç işlenmesinin önlenmesi için, tedbir yoluyla soruşturma safhasında Cumhuriyet savcılığının talebi üzerine sulh ceza hâkimince, kovuşturma safhasında görevli mahkemece her türlü basılmış eserin dağıtımının önlenmesine veya toplatılmasına karar verilebilir. Gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde bu eserlerin dağıtımının önlenmesine veya toplatılmasına, doğrudan doğruya Cumhuriyet savcılığınca yazılı olarak karar verilebilir. Bu hâlde Cumhuriyet savcısı kararını en geç yirmidört saat içinde yetkili sulh ceza hâkiminin onayına sunar. Sulh ceza hâkimi kırksekiz saat içinde kararını açıklar; aksi hâlde Cumhuriyet savcılığının kararı kendiliğinden hükümsüz sayılır.

Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü, Cumhuriyetin temel ilkeleri ve millî güvenlik aleyhinde işlenmiş bir suçtan mahkûmiyet hâlinde, faillerden bir veya birkaçına ait olmaları şartıyla suçu ihtiva eden mevkute veya mevkute sayılmayan basılmış eserlerin basımında kullanılan makineler ile diğer basım aletlerinin müsaderesine de karar verilir.”

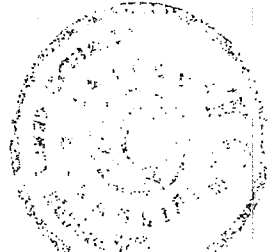
B) Basın Kanununun Ek 2 nci maddesinin birinci ve üçüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Basın yoluyla işlenen ve Ek 1 inci maddede yazılı suçlardan mahkûmiyet hâllerinde, suç teşkil eden yazının yayımlandığı mevkutenin bir günden onbeş güne kadar kapatılmasına da mahkemece karar verilebilir.”

“Birinci fıkraya göre kapatılmasına karar verilen mevkutenin yayınına kapatılma süresinde devam edenler veya o mevkutenin açıkça devamı niteliğini taşıyan yeni mevkute çıkaranlar bir aydan üç aya kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar.”

MADDE 3.— 14.7.1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 13 üncü maddesine birinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“İşkence ya da zalimane, gayri insanî veya haysiyet kırıcı muamele suçları nedeniyle Avrupa İnsan Hakları Mahkemesince verilen kararlar sonucunda Devletçe ödenen tazminatlardan dolayı sorumlu personele rücu edilmesi hakkında da yukarıdaki fıkra hükmü uygulanır.”

MADDE 4.— A) 22.4.1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanununun 101 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Anayasa Mahkemesi, yukarıdaki fıkranın (a) ve (b) bentlerinde sayılan hâllerde temelli kapatma yerine, dava konusu fiillerin ağırlığına göre ilgili siyasî partinin almakta olduğu son yıllık Devlet yardımı miktarının yarısından az olmamak kaydıyla, bu yardımdan kısmen veya tamamen yoksun bırakılmasına, yardımın tamamı ödenmişse aynı miktarın Hazineye iadesine karar verebilir.”

B) Siyasî Partiler Kanununun 102 nci maddesinin birinci ve üçüncü fıkraları aşağıdaki şekilde; ikinci fıkrasında geçen “Cumhuriyet Başsavcılığı” ibareleri, “Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı” olarak değiştirilmiştir.

“Siyasî partilerin faaliyetlerinin izlenmesi amacıyla Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının istediği bilgi ve belgeleri bildirilen süre içinde vermeyen siyasî partiye Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından ikinci bir yazı tebliğ olunur. Bu yazıda, bildirilen süre içinde cevap verilmediği ve istek yerine getirilmediği takdirde o siyasî partinin kapatılması ya da Devlet yardımından kısmen veya tamamen yoksun bırakılması için dava açılacağı da belirtilir. Bu tebliğde bildirilecek süre içinde yine istek yerine getirilmez veya cevap verilmezse Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı o siyasî partinin kapatılması ya da Devlet yardımından kısmen veya tamamen yoksun bırakılması için Anayasa Mahkemesinde re’sen dava açabilir.”

“Siyasî parti, tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde istem yazısında belirtilen hususu yerine getirmediği takdirde, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı Anayasa Mahkemesinde o siyasî partinin kapatılması ya da Devlet yardımından kısmen veya tamamen yoksun bırakılması için dava açar. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca düzenlenen iddianamenin tebliğinden itibaren otuz gün içinde ilgili siyasî parti tarafından söz konusu parti organı, merci veya kurulun işten el çektilmesi ve parti üyesi veya üyelerin partiden kesin olarak çıkarılmaları hâlinde, o partinin kapatılması ya da Devlet yardımından kısmen veya tamamen yoksun bırakılması için açılan dava düşer. Aksi takdirde Anayasa Mahkemesi, dosya üzerinde inceleme yaparak, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının ve siyasî parti temsilcilerinin sözlü açıklamalarını, gerekli gördüğü hâllerde diğer ilgilileri ve konu üzerinde bilgisi olanları da dinlemek suretiyle açılmış bulunan davayı karara bağlar.”

C) Siyasî Partiler Kanununun 103 üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Bir siyasî parti, bu nitelikteki fiiller o partinin üyelerince yoğun bir şekilde işlendiği ve bu durum o partinin büyük kongre veya genel başkan veya merkez karar veya yönetim organları veya Türkiye Büyük Millet Meclisindeki grup genel kurulu veya grup yönetim kurulunca zımnen veya açıkça benimsendiği yahut bu fiiller doğrudan doğruya anılan parti organlarınca kararlılık içinde işlendiği takdirde, söz konusu fiillerin odağı hâline gelmiş sayılır.”

MADDE 5.— A) 6.10.1983 tarihli ve 2908 sayılı Dernekler Kanununun 4 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 4.— Fiil ehliyetine sahip olan herkes, önceden izin almaksızın dernek kurma hakkına sahiptir.

Ancak;

1. Türk Silâhlı Kuvvetleri ile genel ve özel kolluk kuvvetleri mensupları ve özel kanunlarında dernek kuramayacakları belirtilen memur statüsündeki kamu hizmeti görevlileri,

2. Affa uğramış olsalar bile;

a) Türk Ceza Kanununun İkinci Kitabının birinci babında yazılı suçlardan biriyle mahkûm olanlar,

b) Basit ve nitelikli zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflâs gibi yüz kızartıcı suçlar, istimal ve istihlâk kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık suçları ve resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırma suçlarından biriyle mahkûm olanlar,

c) Türk Ceza Kanununun 316, 317 ve 318 inci maddelerinde yazılı suçlardan biriyle mahkûm olanlar,

sürekli olarak,

3. a) Türk Ceza Kanununun 312 nci maddesinin ikinci fıkrasında yazılı suçtan mahkûm olanlar hükmün kesinleştiği,

b) Kurulması yasaklanmış dernekleri kuranlar ve yönetenler ile dernekler için yasaklanmış faaliyetlerde bulunmaları sebebiyle mahkemece kapatılmasına karar verilen derneklerin yöneticileri kapatma kararının kesinleştiği tarihten itibaren beş yıl süre ile dernek kuramazlar.”

B) Dernekler Kanununun 5 inci maddesinin (6) numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“6. Türkiye Cumhuriyeti ülkesi üzerinde ırk, din, mezhep, kültür veya dil farklılığı veya bunlara dayanarak azınlık yaratmak ya da herhangi bir bölgenin veya ırkın veya sınıfın veya belli bir din veya mezhepten olanların diğerlerine hâkim veya diğerlerinden imtiyazlı olmasını sağlamak,”

C) Dernekler Kanununun 6 ncı maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bazı ad ve işaretleri kullanma yasağı

Madde 6.— Derneklerin, mevcut veya kapatılmış bir siyasî partinin, bir sendikаныn veya üst kuruluşun, bu Kanun hükümlerine göre mahkemece kapatılmasına karar verilen bir dernek veya üst kuruluşun adını, amblemini, rumuzunu, rozetini ve benzeri işaretleri ya da daha önce kurulmuş Türk devletlerine ait topluma mal olmuş bayrak, amblem ve flamaları kullanmaları yasaktır.

Dernekler, resmî işlemlerinde Türkçe kullanırlar.”

D) Dernekler Kanununun 34 üncü maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Federasyonlar, kuruluş amaçları aynı olan en az beş derneğin; konfederasyonlar, kuruluş amaçları aynı olan en az üç federasyonun, amaçlarını gerçekleştirmek üzere üye sıfatıyla bir araya gelmeleri suretiyle kurulur.

Federasyon ve konfederasyonlara ilişkin diğer hususlar hakkında bu Kanun hükümleri uygulanır.

Federasyonların üye sayısının beşten ve konfederasyonların üye sayısının üçten aşağı düştüğü ve bu durum üç ay içinde giderilmediği takdirde haklarında 51 inci maddede yazılı kendiliğinden dağılma hükümleri uygulanır.”

E) Dernekler Kanununun 38 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 38.— Yükseköğretim kurumlarında kayıtlı öğrenciler, ancak eğitim, öğretim, çalışma, moral, beslenme, dinlenme ihtiyaçlarının karşılanması, beden ve ruh sağlığının geliştirilmesi ve öğrencilerin bu konularda kurum idaresi veya diğer kuruluşlar nezdinde temsil edilmesi amaçlarıyla öğrenci derneği kurabilirler.”

F) Dernekler Kanununun 43 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 43.— Dernekler, en az yedi gün önceden merkezlerinin bulunduğu ve faaliyetin düzenleneceği illerin valiliklerine bildirimde bulunmak şartıyla yabancı ülkelerdeki dernek veya kuruluşların üyelerini Türkiye’ye davet edebilir ya da yabancı dernek veya kuruluşların davetlerine uyarak üyelerini veya dernek üyesi olma hakkına sahip üçüncü kişileri yurt dışına gönderebilirler. Bildirimde, davetin amacı, tarihi, yeri, ilgili dernek veya kuruluşun adı ve adresi ile katılacak üyelere veya temsilcilere ait bilgiler bulunur.”

MADDE 6.— A) 6.10.1983 tarihli ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun 9 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 9.— Bu Kanuna göre yapılacak toplantılar, fiil ehliyetine sahip ve onsekiz yaşını doldurmuş, en az yedi kişiden oluşan bir düzenleme kurulu tarafından düzenlenir. Bu kurul, kendi aralarından birini başkan seçer. Diplomatik dokunulmazlıkları bulunan kişiler, düzenleme kurulu başkan veya üyesi olamazlar.

Tüzel kişilerin toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenlemeleri, yetkili organlarının kararına bağlıdır.”

B) Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun 17 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 17.— Bölge valisi, vali veya kaymakam, millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlığın ve genel ahlâkın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amacıyla belirli bir toplantıyı yasaklayabilir veya iki ayı aşmamak üzere erteleyebilir.”

C) Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun 19 uncu maddenin birinci fıkrasının birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bölge valisi, millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlığın ve genel ahlâkın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amacıyla bölgeye dahil illerin birinde veya birkaçında ya da bir ilin bir veya birkaç ilçesinde bütün toplantıları üç ayı geçmemek üzere erteleyebilir.”

MADDE 7.— Aşağıdaki kanun hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır:

- A) Basın Kanununun 16 ncı maddesinin beşinci fıkrası,
- B) Jandarma Teşkilât, Görev ve Yetkileri Kanununun 9 uncu maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi,
- C) 16.6.1983 tarihli ve 2845 sayılı Devlet Güvenlik Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun 16 ncı maddesinin son fıkrası,
- D) Dernekler Kanununun 7, 11 ve 12 nci maddeleri,
- E) Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun 21 inci maddesi.

T/ 293

Madde 8- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 9- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Eki

BÜLENT ECEVİT
BAŞBAKAN

 D. BAHÇELİ Devlet Bak. ve Başb. Yrd.	 H.H. ÖZKAN Devlet Bak. ve Başb. Yrd.	 M. YILMAZ Devlet Bak. ve Başb. Yrd.	 K. DERVİŞ Devlet Bakanı
 A. K. TANRIKULU Prof. Dr. T. TOSKAY Devlet Bakanı V.	 M. KECECİ Devlet Bakanı	 Prof. Dr. S. GÜREL Devlet Bakanı	 F. BAL Devlet Bakanı
 M. ARSEVEN Devlet Bakanı	 M. YILMAZ Devlet Bakanı	 Prof. Dr. R. MİRZAOĞLU Devlet Bakanı	 Dr. Y. KARAKOYUNLU Devlet Bakanı
 H. GEMİCİ Devlet Bakanı	 Prof. Dr. Ş. ÜŞENMEZ Devlet Bakanı	 E.S. GAYDALI Devlet Bakanı	 F. ÜNLÜ Devlet Bakanı
 Prof. Dr. A. AKCAN Devlet Bakanı V.	 H. ÖZKAN Devlet Bakanı	 Prof. Dr. S. TÜRK Adalet Bakanı	 S. ÇAKMAK Millî Savunma Bakanı
 R.K. YÜCELEN İçişleri Bakanı	 İ. CEM Dışişleri Bakanı	 S. ORAL Maliye Bakanı	 M. BOSTANCIOĞLU Millî Eğitim Bakanı
 Prof. Dr. A. AKCAN Bayındırlık ve İskan Bakanı	 Doç. Dr. O. DURMUŞ Sağlık Bakanı	 Doç. Dr. O. DURMUŞ Ulaştırma Bakanı V.	 Prof. Dr. H.Y. GÖKALP Tarım ve Köylüleri Bakanı
 Y. OKUYAN Çalışma ve Sosyal İşler Bakanı	 A.K. TANRIKULU Sanayi ve Ticaret Bakanı	 E.S. TAVAKOLİ Enve. Tab. Kay. Bakanı V.	 M. İ. TALAY Kültür Bakanı
 M. İ. TALAY Turizm Bakanı V.	 M. İ. TALAY Orman Bakanı V.	 F. ATEKİN Çevre Bakanı	

Dosya No.
101-439
358